

Kanonfangst i Norge

I april 2016 deltog DJ's trækvildtkonsulent i en ekspedition til Norge. Formålet var at fange, ringmærke og røntgenfotografere kortnæbbede gæs.

Tekst: Iben Hove Sørensen, trækvildtkonsulent i Danmarks Jægerforbund

Fotos: Vianney Goma og Iben Hove Sørensen

NATUR: Svalbard-bestanden af kortnæbbet gås har siden 1960'erne været blandt de bedst overvågede gåsebestande i Europa, og gæssenes trækrute fra Svalbard via Norge og Danmark til Holland og Belgien – og samme vej tilbage igen – er velkendt. De senere år har det dog vist sig, at gæssene er begyndt at søge nye græsange under trækket, og Svalbard-gæs er dukket op i både Sverige og Finland. Det har

betydning for den internationale forvaltning af arten, og det er vigtigt, at udviklingen følges.

Ringmærkning er en af metoderne til overvågning af bestanden. Tidligere blev gæssene ringmærket under deres ophold i Danmark, men de gamle fangstområder besøges nu af så mange bramgæs, at det praktisk talt er umuligt at sikre sig en ren fangst af kortnæbbet gås. Derfor foretages fang-

De kortnæbbede gæs ringmærkes med halsringe, som kan aflæses på stor afstand med teleskop. Ringmærkningen koordineres af professor Jesper Madsen ved DCE, Aarhus Universitet og har fundet sted siden 1988.

sten nu i Nord-Trøndelag i Norge, hvor gæssene holder pause og samler kræfter, inden de foretager den sidste del af rejsen til ynglepladserne på Svalbard. De kortnæbbede gæs opholder sig i Nord-Trøndelag i cirka en måned, inden de flyver videre til Svalbard.

Ekspeditionen i år havde 10 danske deltagere, heraf otte fra Aarhus Universitet og to fra Danmarks Jægerforbund. Derudover deltog en hollænder, en franskmænd og adskillige nordmænd i fangsten – inklusive en række hjælpere med tilknytning til Skogn Folkehøjskole, hvor ekspeditionsdeltagere var indlogeret.

Fascinerende fangst

Første opgave var at lokalisere gæssene, så kanonnettet kunne placeres det rette sted. Det er et stort arbejde, så det er vigtigt, at man finder ud af, hvor gæssene færdes, før nettet klarlægges, og de tilhørende kanoner graves ned. Selvom der bliver fodret på markerne i en uges tid inden fangsten, er der ingen garanti for, at gæssene vil indfinde sig. Når alt er parat, spredes ekstra korn i det område, som nettet dækker i udstrakt tilstand, for at øge chancen for, at gæssene stiller sig netop der.

Foto: Vianney Goma

Kanonerne graves ned, og nettet camoufleres med græs, så gæssene ikke aner uråd.

Niels-Erik Jørgensen fra Danmarks Jægerforbund har deltaget i gåsefangsten i flere år og er fast mand på holdet.

Gæssene tilbringer ventetiden i små telte ved fangstpladsen, indtil de alle slippes fri sammen efter endt registrering og undersøgelse.

Det var en virkelig fascinerende oplevelse at ankomme til fangststedet i det tidlige morgenlys og se gæssene vandre rundt omkring (og flere af dem henover) det skjulte net. Forskernes kendskab til nettets størrelse og aktionsradius gjorde, at vi hele tiden havde en fornemmelse af antallet af gæs, der ville ryge i nettet, hvis kanonerne blev fyret af: "Nu er der vist 83 ..., nej, nu gik to af dem ud ..., og nu landede der fem nye ..."

Den aktive flok gjorde det svært at beslutte, hvornår kanonerne skulle af-fyres. Havørne tronedede på himlen og gjorde livet usikkert for gæssene, og vi oplevede flere gange, hvordan tusindvis af gæs lettede på grund af en svævende ørn i det fjerne. Et par gange havde vi en ørn lige over fangststedet, men heldigvis ikke på tidspunkter, som ødelagde chancerne for fangst.

Vi satte net op fire gange i alt og havde held med fangsten tre gange. En ganske fin succesrate, selvom især an-

Efter fangsten dækkes nettet og gæssene til med en løs presenning for at skabe ro, mens gæssene tages ud af nettet.

dendagen var nervepirrende, fordi vi ingen gæs fangede den første dag. Ellers fordelte fangsten sig med cirka 150 gæs på dag to og 100 gæs hver af de følgende to dage. Der blev kun observeret en enkelt bramgås i flokken, og blandt de fangede gæs var der 351 kortnæb-

bede gæs, en sædgås og en blisgås.

Straks efter hver fangst blev nettet og gæssene dækket til med en let presenning for at skabe ro, mens gæssene blev taget ud og båret over i det telt, hvor de skulle tilbringe timerne, indtil de alle blev sluppet fri sammen efter

Lars Haugaard fra DCE, Aarhus Universitet og Iben Hove Sørensen fra DJ i gang med røntgenfotografering af en ringmærket gås.

Koncentrationen lyser ud af arbejds holdet i gang med håndteringen af gæssene.

> endt arbejde. Sideløbende satte vi de forskellige arbejdsstationer op.

Ringmærkning og røntgenfotos

Gæssene skulle først ringmærkes, måles, køns- og aldersbestemmes og derefter vejes. Dernæst gik turen til røntgenstationen, hvor vi undersøgte, om gæssene havde hagl i kroppen. Vi kunne med det samme se billedet på en computerskærm, så antallet af hagl blev allerede noteret i felten. Efter røntgenfotoet fik gæssene taget blodprøver med henblik på diverse undersøgelser af sygdomme og genetik.

Allerede kort tid efter hjemkomsten blev resultaterne af røntgenundersøgelsen udgivet af DCE, Aarhus Universitet. Til alles store glæde var der sket endnu et fald i anskydningsraten i forhold til 2015: Blandt ungfuglene, som kun havde gennemlevet en enkelt jagtsæson, var andelen af fugle med hagl i kroppen faldet fra 6,3 til 4,0 %. For de ældre fugle var andelen faldet fra 19,2 til 17,9 %. Faldet er ikke statistisk signifikant, men det vidner stadig om en positiv udvikling med hensyn til gåsejægeres adfærd.

Der har været fokus på anskydningsproblematikken i mange år. I 1990'erne

Her flyver 150 gæs ud af teltene på én gang. Et imponerende og meget tilfredsstillende syn efter dagens koncentrerede arbejdsindsats. Foto: Vianney Goma.

lå andelen af anskudte fugle på et ganske højt, uacceptabelt niveau. Siden har forskellige kampagner ændret jægerens adfærd, og det har tilsyneladende hjulpet. Der er i hvert fald langt op til 1990'ernes niveau, hvor der fandtes hagl i kroppen hos hele 25 % af de unge og 36 % af de ældre fugle. Det betyder dog ikke, at vi blot kan læne os tilbage – tværtimod. Der er god grund

til fortsat at have fokus på at forbedre håndværket omkring gåsejagten og dermed mindske antallet af fugle, der flyver rundt med hagl i kroppen.

I næste nummer af Jæger kan du læse mere om, hvordan man som gåsejæger bedst nedbringer risikoen for anskydninger.

ihs@jaegerne.dk

1/2 ann